

Assen 8 september 1969

Aan de leden van de K.A.Z.
van de
Gereformeerde Kerk te Assen
-.-.-.-

RAPPORT ORGELCOMMISSIE MARTURIAKERK.

Inleiding:

In september 1968 besloot de KAZ het orgel uit de Schoterlandse kerk te Heerenveen aan te kopen voor de Marturiakerk te Assen.

Eind 1968 heeft de orgelbouwer de Heer M. Ruiter te Groningen het instrument gedemonteerd, vervoerd en opgeslagen op de orgelgalerij in de Marturiakerk.

In februari 1969 werd er een orgelcommissie benoemd, die zich zou belasten met de bestudering van mogelijkheden en uitwerking van plannen i.v.m. het aangekochte orgel.

De commissie heeft de zaak uitvoerig bestudeerd (uiteraard in samenwerking met de orgelbouwer) teneinde een verantwoord rapport te kunnen uitbrengen.

Op de KAZ-vergadering, waarop tot aankoop werd besloten, is globaal gesproken over de plannen tot opbouw van het orgel in de Marturiakerk. Ook zijn er toen bepaalde bedragen genoemd, welke er op gebaseerd waren het orgel in de bestaande toestand op te bouwen.

Die bedragen waren f. 40.000.-- speelklaar, maar zonder/ pijpwerk. f. 50.000.-- speelklaar met pedaalpijpwerk, waarbij werd aangenomen dat een enkele stem uit het Noorderkerkorgel zou kunnen worden overgenomen.

Toen de commissie zich bezig ging houden met de bestudering van de details, kwam zij tot de conclusie dat er andere plannen gemaakt moesten worden. Daar het hier een zeer belangrijke zaak betreft, waarbij beslissingen moeten worden genomen waarvan de gevolgen zich zullen uitstrekken tot ver in de toekomst, is niemand er mee gebaat dat er foutieve besluiten worden genomen.

Het ontwerp wat hierbij wordt aangeboden is naar de overtuiging van de commissie het enige plan waarmee de gemeente voor 100 % ge-diend wordt.

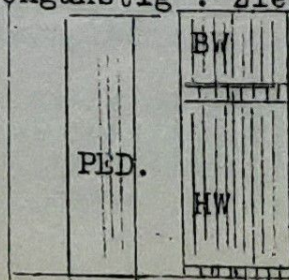
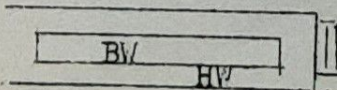
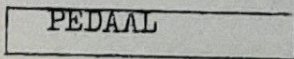
Na rijp beraad komt de commissie met:

- 1o een technisch rapport
- 2o een kostenbegroting
- 3o een financieringsvoorstel orgeldispositie

TECHNISCH RAPPORT:

Bij handhaving van de bestaande opbouw, dus hoofdwerk (HW), bovenwerk (BW) + nieuw te bouwen pedaal achter de manuaalwerken, de verplaatsing van de speeltafel van de rechtezijde naar de linkerzijde van de orgelkast moeten er extra bedragen worden uitgetrokken nl

- 1e een post van f. 3.600.-- voor herstel van draadwerk aan de mechaniek;
- 2e de mogelijkheid bestaat, dat door invloed van de moderne verwarming, werkingen in het hout van diverse onderdelen zullen kunnen optreden, die vervelende storingen tot gevolg hebben en daardoor regelmatig veel kosten voor herstel gaan vergen. Voorts is de opstelling zeer ongunstig. Zie de hieronder getekende schetsen:

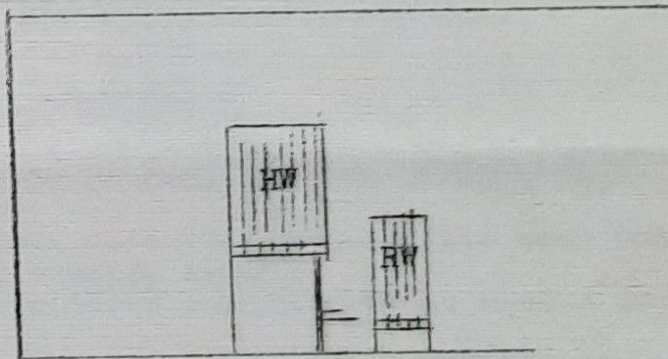
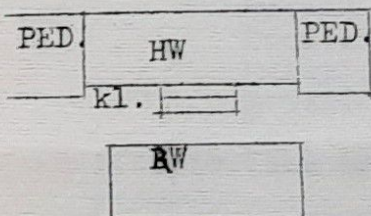

De nadelen van deze opstelling zijn:

- 1e het BW zit veel te hoog, klankwerking minder goed;
- 2e tegen het kerkplafond verzamelt zich de opstijgende warmte, waardoor het orgel nadelige invloeden ondervindt;
- 3e het pedaal staat achter de HW.kast en kan dus niet uitstralen;
- 4e de organist kan het geluid niet controleren.

I. OPSTELLING VAN HET ORGEL:

De meest gunstige opstelling is die in hoofdwerk(HW), rugwerk(RW) en pedaal in linker en rechter toren van het front. De speeltafel komt dan centraal, dus tussen hoofdwerk en rugwerk. De volgende schetsen mogen deze opstelling verduidelijken:

Argumenten voor een dergelijke opstelling zijn:

- 1e orgelbouw-technisch het allerbeste;
- 2e.klankuitstraling is optimaal;
- 3e het pijpwerk wordt minder hoog in de kerkruimte geplaatst, het geen in verband met de warmteinvloeden gunstig is;
- 4e de organist heeft uitstekende controle over de klank;
- 5e het orgelfront zal een uitstekend aanzien geven op de orgelgalerij.

Deze opstelling maakt echter een nieuwe mechaniek noodzakelijk, d.w.z. nieuwe orgelkast, speeltafel, register en speelmechaniek.

De orgelbouwer de Heer M. Ruiter werd gevraagd naar zijn waardering van beide opstellingsmogelijkheden en gaf als zijn mening te kennen: HW-BW = 5 punten
HW-RW = 10punten

Deze puntenwaardering geeft een uitstekend vakman.

De orgelcommissie meent danook met klem te moeten stellen, dat de enige oplossing de meest gunstige opstelling is, opdat de kosten die deze ombouw van de mechaniek met zich meebrengt het beste besteed worden.

II. DE ORGELKAST:

Het is noodzakelijk nieuwe kasten te laten bouwen, nl.

- 1 kast voor HW en pedaal
 - 1 kast voor RW
- Deze kasten kunnen naar keuze worden uitgevoerd in mahonie of eiken. Dit maakt wat de prijs betreft geen verschil.

Argumenten voor nieuwe kasten:

- a. de bestaande kast toont gebreken;(bleek na demontage)
- b. de bestaande kast zou ingekort moeten worden omdat de hoogte tussen galerijvloer en kerkplafond een halve meter te klein is(extra kosten);
- c. de bestaande kast past niet in de kerk qua bouwstijl;
- d. de bestaande kast is niet, tenzij met zeer veelkosten, aan te passen aan een nieuwe opstelling;
- e. de nieuwe kasten zullen ondieper worden;(zeer gunstig voor de klank)

III HET PEDAAL:

Het bestaande orgel heeft geen pedaal(voetklavier) met eigen mechaniek en pijpen.

Het aanwezige voetklavier(dus alleen de toetsen) is niet te gebruiken wegens de verouderde vormgeving en afmetingen.

In de leemte van het ontbreken van een pedaal moet worden voorzien, anders is een orgel onvolledig.

Het pedaalpijpwerk is bijzonder kostbaar vanwege de grote afmetingen. Daarom is de commissie van mening, dat de aangewezenweg is gebruik te maken van pijpwerk uit het orgel van de Noorderkerk.

De besparing blijkt u uit het volgende staatje:

Prestant 16 voet	f. 10.000.--
Subbas 16 vt	" 4.000.--
Prestant 8 vt	" 4.000.--
Ruispijp 3 sterk	" 2.000.--
TOTAAL	f. 20.000.--
	=====

Bij dit plan heeft de commissie de volgende punten in ogenschouwen genomen:

- het Noorderkerkorgel is in zeer slechte staat. Kosten voor herstel mogen hieraan niet meer besteed worden.
- de Noorderkerk zal over enkele jaren buiten gebruik worden gesteld;
- het orgel zal bij een eventuele verkoop c.q. afbraak ten hoogste F. 3.000.-- opbrengen;
- het vrijkomend elektronische orgel uit de Marturiakerk kan voorlopig in de Noorderkerk geplaatst worden.

Op bovenomschreven wijze hoeft er voor het pedaal slechts een Fagot 16 vt. nieuw te worden aangeschaft. Prijs f. 5.000.--

IV. NIEUWE STEMMEN VOOR DE MANUALEN:

Enkele noodzakelijke nieuwe registers (pijpwerk) moeten worden aangeschaft, nl. voor		
HW. Mixtuur	4 - 5 sterk	prijs f. 3.000.--
	Tertiaan	2sterk " 2.000.--
voor RW. Scherp		
	3 - 4 sterk	" 2.500.--
	Sesquialter	2 sterk " 2.000.--
		f. 9.500.--
voor verplaatsing cornet		" 1.000.--
TOTAAL		f. 10.500.--

Deze stemmen verrijken de klankmogelijkheden in bijzondere mate

V. WINDVOORZIENING:

Er moet een nieuwe Meidinger-windmachine worden aangeschaft. De grote magazijnbalg van het bestaande orgel is niet meer te gebruiken en is door de orgelbouwer in Heerenveen achtergelaten.

Kosten machine	f. 1.000.--
Nieuwe luchtkanalen naar 4 laden	" 2.000.--
TOTAAL	f. 3.000.--
	=====

KOSTENBEGROTING:

Aankoop orgel	f. 12.000.--
Demontage	" 3.000.--
	f. 15.000.--

Ombouw traktuur incl. nieuw voetklavier en nieuwe manualen	" 10.000.--
Pedaallade en mechaniek	" 12.000.--
Nieuwe windvoorziening(als voren)	" 3.000.--
Nieuwe kasten mahonie of eiken	" 8.000.--
transporteren	" 8.000.--
	48.000.--

vervolg 3 rapport orgelcommissie Marturiakerk dd 8 september 1969 aan de leden van de KAZ

transport	f.48.000.--
Reparatie windladen + verende schijven	" 3.000.--
Nieuw: pijpwerk HW en RW (als voren)	" 10.500.--
Nieuwe Fagot voor het pedaal	" 5.000.--
	f.66.000.-- ⁵
Omzetbelasting 12 % van f. 51.000.--	" 6.200.--
Totaal	f.72.000.-- ⁷
	=====

Vermeld dient te worden, dat de meerprijs voor dit orgel met een juiste opstelling en 28 stemmen plm. f. 6.400.--bedraagt.
De ombouw van de traktuur bedraagt volgens bovenstaande begroting f. 10.000.--

Voor reparatie van de bestaande traktuur en verplaatsing van het klavier was een bedrag gemoeid van	" 3.600.--
Verschil excl. o.b.	f. 6.400.--
	=====

FINANCIERINGSVOORSTEL :

Te financieren bedrag	f.72.000.--
Reeds betaald uit de kerkekas	f.12.000.--
Voor demontage betaald	" 3.000.--
Uit verkoop preekstoel en beelden te verwachten	" 3.500.--
Uit te verwachten Rijks Subsidie Marturiakerk	" 40.000.--
Uit te vormen fonds bijeen te brengen door orgelvrienden en belangstellenden	" 13.500.--
	f.72.000.--
	=====

Opm. de bouw van het orgel kan plaatshebben in het tweede halfjaar 1970. De middelen zullen dan pas beschikbaar moeten zijn.

ORGELDISPOSITIE van het nieuwe orgel:

<u>HOOFDWERK:</u>		<u>RUGWERK:</u>	
1. Boerdon	16	1. Roerfluit	8 (=Flûte douce 8)
2. Prestant	8	2. Prestant	4(=Prest.8+saliset 4)
3. Holpijp	8	3. Flûte travers	4
4. Roerfluit	4	4. Viola d. Gamba	8
5. Oktaaf	4	5. Woudfluit	2
6. Oktaaf	2	6. Carillon	2 sterk
7. Nasard	2 2/3	7. Quint	1 1/3 (Quint 2 2/3)
8. Cornet	3 sterk	8. Scherp	3 - 4 sterk (nieuw)
9. Mixtuur	4-5st.(nieuw)	9. Clarinet	8
10. Tertiaan	13/5-11/3 (nieuw)	10. Sesquialter	2 sterk (nieuw)
11. Trompet	8		

PEDAAL:

1. Prestant	16	(uit orgel Noorderkerk)
2. Subbas	16	idem
3. Prestant	8	idem
4. Oktaaf	4	(uit violon 16 diskant oude orgel)
5. Mixtuur	3 st.	(ruispijp orgel Noorderkerk)
6. Fagot	(nieuw)	
7. Klaroen	4	(uit Trompet 8 Noorderkerk, indien bruikbaar)

Namens de orgelcommissie
J.J. Houwman
J.B. van Mechelen